

Valaisua Valtiosalissa

Miten valaiset sisätiloissa niin, ettei lisävalaisu näy? Tärkeää on, että lisävalaisu tukee vallitsevan valon suuntaa, luonnetta ja väriä, neuvoo valokuvakouluttaja Tiina Puputti.

TEKSTI JA KUVAT **Tiina Puputti**

UTUSTUIN Pertti Salolaiseen muutama vuosi sitten sattumien kautta, kun hän oli viimeistelemässä luontokuvanäyttelyään ja sen avajaisia Postitalossa. Muutama vuosi myöhemmin tapasimme taas sattumalta, tällä kertaa Kuva&Kamera-messuilla.

Näistä kohtaamisista syntyi idea tähän valaisuartikkeliin. Viimeisimmäksi vuosina

2007–2018 kansanedustajana valtiopäivillä toiminut Salolainen on nyt jättämässä eduskuntatyön.

Ajattelin, että miljöömuotokuva hänestä Eduskuntatalossa on ajankohtainen aihe. Lisäksi paikka on kuvattavalle merkityksellinen.

Kuvauspaikaksi Valtiosali

Kuvausten suunnittelun lähtökohta oli tehdä ajan-kohtainen miljöömuotokuva Salolaisesta, joka jättää tämän vaalikauden jälkeen eduskuntatyön.

Salolainen valitsi kuvauspaikaksi Valtiosalin. Se on Eduskuntatalon juhlatila ja huokuu klassista arvokkuutta. Lisäksi se on yleisesti tunnettu tila Eduskuntatalossa.

Klassisen ja aikaa kestävän miljöömuotokuvan viitekehysten ja kuvauspaikan perusteella Salolainen sai ohjeistuksen pukeutua kuvaukseen arvokkaasti.

Tavoitteena arvokas miljöömuotokuva

Päätin kuvata muotokuvan laajakulmaisella objektiivilla ja tehdä vaakakuvan, jotta saan Valtiosalin taustalla näyttävästi esiin. Objektiivivalinnan ansiosta sain sommiteltua Salolaisen kuva-alalle siten, että hän erottuu selvästi kuvan pääkohteena.

Ennakkoajatukseni oli hyödyntää kuvapinta-alan kolmijakoa kuvasommitelussa. Päätin jättää enemmän tyhjää tilaa kamerasta katsottuna mallin vasemmalle puolelle ja samalla ”selän taakse”. Näin taakse jäänyt elämä, eli tässä tapauksessa työ eduskunnassa, alkaa olla mennyttä. Taustalla näkyvä tila ja sen symboliikka kertovat tätä samaa tarinaa visuaalisesti.

Mallin oikealla puolella, ikään kuin edessä on vähemmän tyhjää tilaa. Länsimaisessa kuva-ajattelussa oikealle suuntautuva liike on liikettä kohti tulevaisuutta.

Kysyin Salolaiselta kuvaustilanteesta, mitä hän aikoo tehdä jatkossa. – En tiedä, miten saan ajan riittämään kaikkeen, hän vastasi.

Tästä kuvattavan lauseesta syntyi päätös mallin asennosta ja sen suunnasta. Pyysin Salolaista kääntymään viistottain suhteessa kameraan siten, että vartalon suunta on oikealle. Lisäksi pyysin häntä nojautumaan hieman eteenpäin ja kohti kameraa. Näin asennosta tuli dynaaminen ja eteenpäin suuntautunut.

Merkityksellinen tausta

Tässä kuvauksessa kuvattavan edustavuuden lisäksi oli tärkeää, että myös tila näyttää edustavalta, juhlatilasta ja sitä näkyy kuva-alalla riittävästi.

Hyvä lähtökohta tällaisessa kuvauksessa onkin, että vie kameran niin lähelle yhtä huoneen nurkkaa kuin mahdollista. Näin kuvaan saa näkyviin riittävästi tilaa ja tilaan syntyy syvyysvaikutelma.

Toinen hyvä lähtökohta oli, että kuvasin ”nurkasta nurkkaan”. Tämä tarkoittaa sitä, että sisätilassa kuvaa niin, että kuva-alalla näkyy ainakin yksi seinien välinen nurkka. Näin kuva-alalle muodostuu viistoja linjoja ja samalla perspektiivivaikutelma. Kaksiulotteiseen kuvaan syntyy illuusio kolmiulotteisuudesta.

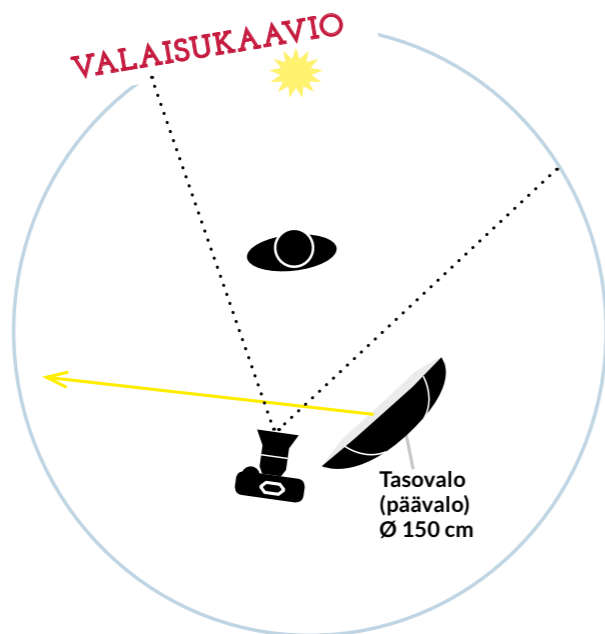
Kuvasin lopullisen kuvan suunnilleen kuvattavan silmäkorkeudelta ja huolehdin, että kuva-alalla olevat pystylinjat pysyivät suorassa. Mielestäni tämä sopi kuvan arvokkaaseen luonteeseen. »

Ensimmäisessä kuvassa ei ole käytetty lisävalonlähteitä, mutta ikkunasta lankeaa jonkin verran valoa. Jälkimmäiseen kuvaan on lisätty päävalo.

MIKÄ
MILJÖÖMUOTOKUVA
Miljöömuotokuva tarkoittaa sitä, että henkilö kuvataan itsensä hänelle tärkeässä paikassa. Taustalla näkyvä ympäristö tai tila on tärkeä osa kuvaa. Se selventää ja täydentää kuvan tarinaa muun visualisoinnin lisäksi.

Valaisun suunnittelu

Miljöössä valaisun perusteet antavat hyvän lähtökohdan valaisun suunnittelulle.

Tämä tarkoittaa sitä, että lisävalaisun perustana on vallitseva valo ja mahdollinen lisävalaisu tukee vallitsevan valon suuntaa, luonnetta ja väriä. Lisävalaisu ei siis näy ”valaisuna” lopullisessa kuvassa. Tavoite on, että kuva näyttää luonnolliselta.

Halusin rakentaa kuvaan aikaa kestävän ja klassisen valaisun, joka ei näy kuvassa ja joka mukailee tilan vallitsevaa valoa. Siksi käytössäni oli useita lisävalonlähteitä.

Lisävalojen määrä ei kuitenkaan ole aina oikea vastaus: voit aivan hyvin kuvata erilaisissa vallitsevan valon valo-olosuhteissa vaikka vain yhdellä lisävalonlähteellä. Se on hyvä lähtökohta valaisun harjoittelun aloittamiseen, ja lisäksi se usein riittää.

Kun haluat harjoitella miljöössä valaisun perusteita, on tärkeää pitää mielessään, että tutkit ensimmäisenä vallitsevan valon luonteen, värin ja suunnan.

VALLITSEVAN VALON VÄRI

Kuvausajankohdaksi oli sovittu iltapäi-

vä tammikuussa. Valtiosalissa vallitsi tällöin ns. sekavalon valo-olosuhde. Tilaan lankesi suurista ikkunoista ulkovaloa, jonka väriämpötila oli suunnilleen 6000–6500 K. Lisäksi tilassa oli kattovalaisimia, joiden polttimoiden väriämpötila oli noin 2700–2900 K.

Kuvausajankohtana ulkotilan valo oli kirkkaampaa. Siksi päätin, että ulkovalo säilyy lopullisessa kuvassa neutraalin värisenä (kameraan valkotasapainoksi 5 500 K). Näin sisätilan valaisimet jäivät ns. väärä värisiksi.

Mielestäni sisätilan lämmin sävy sopi kuvan tarinaan: edustaja Salolainen on viettänyt Eduskuntatalossa useita vuosia ja omien sanojensa mukaan ”on tykännyt työstään kuin hullu puurosta”. Harkitusti väärän värinen tila näyttää kodikkaammalta kuin jos se oli neutraalin sävyinen.

VALON LUONNE

Vallitsevan valon luonteella on merkitystä kuvaajalle. Miljöössä valaisun perusteiden mukaan tavoite on, että lisävalaisu ei näy lopullisessa kuvassa.

Tämän takia kuvaajan tulee tunnistaa vallitsevan valon luonne, jotta hän voi valita tarvitsemiensa lisävalojen muokkaajat sen mukaan.

Kuvauspaikalla oli ainakin kahden tyyppistä vallitsevan valon luonnetta. Ikkunoista sisään langennut päivänvalo heijastui siniseltä taivaalta, joten sen luonne oli varsin pehmeää. Kattovalaisimet puolestaan koostuivat useista pienistä valonlähteistä, ja ne olivat kooltaan pienehköjä (suhteessa tilaan), joten niiden valon luonne oli kovempaa.

VALON SUUNTA

Kuva-alalla on näkyvissä useita vallitsevan valon suuntia. Kamerasta katsottuna oikealta puolelta lankeaa ikkunoista sisään päivänvaloa. Samaan aikaan vasemmalla puolelta lankeaa kuvassa näkyvien valonlähteiden valo.

Kuvaajan on huomioitava myös vallitsevan valon suunta. Miljöössä valaisun perusteiden mukaan lisävalaisu tukee aina vallitsevaa valoa ja sen suuntaa tai suuntia.

Valaisu valo valolta

1 PÄÄVALO

Aloitan aina valaisun päävalosta. Päävalo valaisee mallin kasvot kuvan kirkkaimmaksi ja valollisimmaksi kohdaksi. Kun aloittaa valaisun rakentamisen päävalolla ja pitää mielessään, että sen tulee olla kirkkain, on helppo suhteuttaa muiden lisävalonlähteiden kirkkaus siihen.

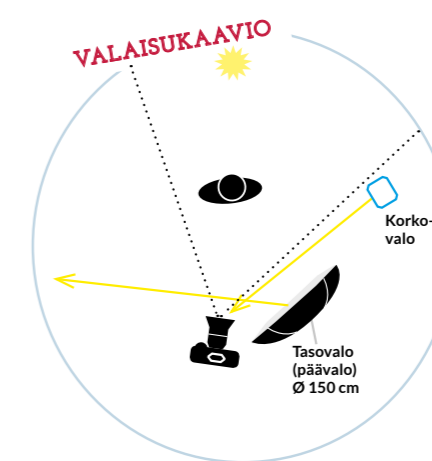
Ikkunoista lankeavan vallitsevan valon luonne oli pehmeää, joten käytin päävalona tasovaloa, jonka halkaisija on 150 cm. Tasovalossa oli alun perin kaksi läpikuultavaa kangasta, mutta jätin toisen niistä pois, koska halusin valoon aavistuksen kovuutta ja kuulautta. Valonlähde kuului kankaan läpi, eikä sen tuotama valo ollut ihan tasaista.

Ikkunat olivat kuvattavan oikealla puolella kamerasta katsottuna, joten asetin päävalon samalle puolelle. Näin pehmeää valoa tuottava lisävalonlähde tuotti samanlaista valoa ja samasta suunnasta kuin ikkunoista lankeava vallitseva valo. Eli ikään kuin ikkunan valo valaisisi mallin kasvot.

2 KORKOVALO

Päävalon jälkeen lisäsin korkovalon päävalon puolelle. Tällä kerralla käytin korkovalona 30 x 30 cm -kokoista led-paneelia (daylight). Asetin korkovalon mallin oikealle puolelle, noin 45 asteen kulmaan takaviistoon.

Korkovalo tarkoittaa valoa, jolla valaistetaan kohdetta takaviistosta, useimmiten noin 45 kulmasta takapäivästä. Korkovalona voi olla suuri- tai pienikokoinen valonlähde sen mukaan, mitä korkovalolla tavoittelee. Lisäksi korkovalon luonne muuttuu siitä, onko valonlähde enemmän mallin takana vai sivummalla.

Ikkunoiden rivi jatkui mallin oikealla puolella takaviistosta ja niistä lankesi valoa sisätilaan. Kuvasin kuitenkin niin kaukana ikkunoista, ettei ikkunan valo valaisut mallia kovin paljon. Tämän takia käytin erillistä valonlähdettä korkovalona, vahvistaakseni ikkunoiden valoa.

Olisi ollut hyvä, jos korkovalo olisi ollut suurikokoisempi ja enemmän ikkunan valon kaltainen. Jouduin kuitenkin tekemään kompromissin, koska minun tuli rakentaa valaisu siten, että Valtiosalissa kulkevat vierailijaryhmät pääsivät ongelmitta läpi salin. Siksi keskellä ollut valaisin oli pienikokoinen.

Kuvaan on lisätty päävalo ja korkovalo päävalon puolelle.

KUVAUSKALUSTO

Kamera: Canon 5D Mark IV
Objektiivi: Canon EF 24 mm f/1,4L

Päävalo: Dedolight PanAura Octodome 5 (daylight)

Korkovalot: 2 x Dedolight Felloni (daylight)

Lisävalonlähde: Dedolight DLED 7 (daylight)

Täytevalo: Canon Speedlite 600 EX-RT

5 TOINEN KORKOVALO

Seuraavaksi lisäsin toisen korkovalon, tällä kertaa mallin vasemmalle puolelle, koska siellä näkyvät kuvassa kattovalaisimet. Todellisuudessa niiden valo ei kuitenkaan näy mallissa, joten lisävalolla luotiin tämä illuusio.

Mallin vasemmalla puolella oli toinen 30 x 30 cm -kokoinen led-paneeli (daylight). Koska valonlähde oli päivänvalon värinen, muutin sen väriämpötilaa lähemmäs keinovaloa CTO eli convert to orange -suotimella. Lisäksi poistin valonlähteen päältä läpikuultavan muovikalvon, joka pehmensi valoa.

Mielestäni valo oli liian pehmeää muo-

Kuvaan on lisätty päävalo ja korkovalot päävalon puolelle sekä toinen korkovalo mallin vasemmalle puolelle.

vikalvon kanssa, eikä se näyttänyt kattovalaisinten tuottamalta valolta. Lisäksi asetin valonlähteen niin takaviistoon suhteessa mallin kuin mahdollista, jotta sen valo olisi takaviistosta pyyhkivää. ➤

Ensimmäisessä kuvassa ei ole lisävalonlähdettä. Jälkimmäisessä kuvassa sillä on valaistu tumma puku.

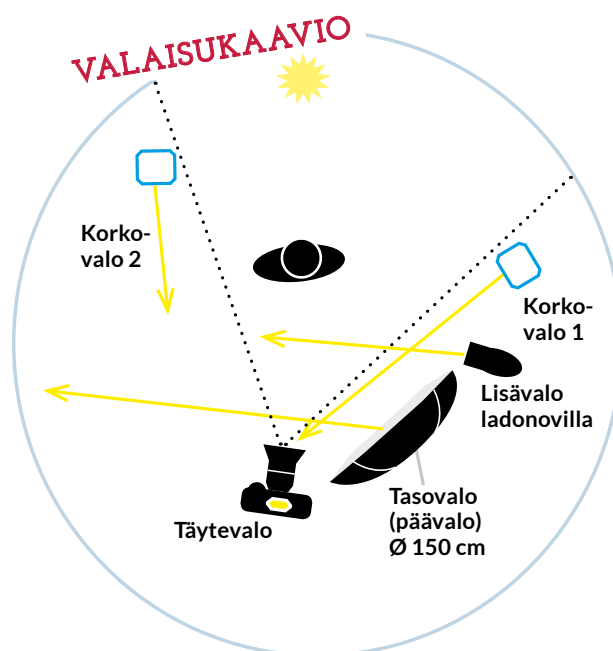
4 LISÄVALONLÄHDE

Viimeisenä asetin paikalleen pienikokoisen lisävalonlähteen, jonka halkaisija oli noin 10 cm ja jossa oli ladonovet. Tämän pienen spot-tyyppisen valon suuntasin hieman takaviistosta kohti mallin tummaa pukuja ja kunniamerkkiä.

Spotin valon sai rajattua hyvin vain tumman puvun alueelle, eikä se levinnyt hallitsemattomasti ympäriinsä. Tämän valon tavoite oli valaista esiin tumman puvun pinnan muotoa ja rakennetta.

Ensimmäisessä kuvassa ei ole täytevaloa. Jälkimmäisessä kuvassa täytevalo vaalentaa mm. kasvojen varjoalueita ja varjokohdat ovat lämpimämmän sävyiset.

5 TÄYTEVALO

Viimeinen lisävalo oli täytevalo. Käytin täytevalona käsisalamaa, joka oli kiinnitettynä kameraan.

Tämä oli helpoin ratkaisu täytevaloksi. Olin jo melkein takapuoli kiinni takaseinässä, eikä taakseni enää mahtunut mitään.

Käsisalaman värilämpötila on noin 6000 K, joten muutin sen värilämpötilaa lämpimämmäksi CTO-suotimella. Muutan yleensä täytevalon ainakin samaan värilämpötilaan kuin päävalo. Koska nyt oli kyseessä arvokas ja aikaa kestävä muo-

tokuva, muutin täytevalon värilämpötilaa vielä lämpimämmäksi kuin päävalon värilämpötila. Näin kasvojen varjoalueet muuttuivat lämpimän rusehtaviksi ja olivat terveemmän värisiä verrattuna talviseen Suomi-ihoon, joka on sinipunainen.

Käänsin käsisalaman osoittamaan takayläviistoon, noin 45 asteen kulmassa ja osittain päävalon puolelle. Näin sen valo heijasteli seinien kautta ja loi pehmeää yleisvaloa mallin varjoon jääneisiin kohtiin ja hieman koko tilaankin.

Näin valaisu oli rakennettu, ja sitten olikin aika kuvata! ●